

Penderfyniadau Cyfarfod Cyffredinol Arbennig

Cymdeithas yr Iaith 2023

1. Llofnodi cytundebau, gweithredoedd a dogfennau eraill

Yn nodi bod y Cyfarfod Cyffredinol wedi ychwanegu adrannau at y Cyfansoddiad yng Nghynhadledd Flynyddol 2023 yn amlinellu'r drefn o ran llofnodi cytundebau, gweithredoedd a dogfennau, a hynny er mwyn diogelu unigolion.

Yn nodi bod ymchwiliad pellach wedi'i gynnal i'r materion hyn, ac felly'n cynnig bod y Cyfarfod Cyffredinol yn newid adrannau 7 a 8 o Gyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith o:

7. LLOFNODI CYTUNDEBAU, GWEITHREDOEDD A DOGFENNAU ERAILL

Mae gan unrhyw aelod o'r Senedd yr awdurdod i lofnodi (neu i awdurdodi unrhyw aelod o unrhyw gell y Gymdeithas i lofnodi) unrhyw gytundeb, unrhyw weithred ac unrhyw ddogfen arall dros ac ar ran gweddill aelodau Cymdeithas yr Iaith ar yr amod bod y cytundeb, y weithred neu'r ddogfen arall yn cynnwys y cymal canlynol: *“Bydd atebolrwydd Cymdeithas yr Iaith o dan [y cytundeb hwn/y weithred hon/y ddogfen hon] yn gyfyngedig i werth asedau Cymdeithas yr Iaith”*.

8. DIGOLLEDIAD

Mae gan bob aelod o'r Senedd yr hawl i gael ei ddigolledu neu'i digolledu o asedau'r Gymdeithas ynglŷn ag unrhyw rwymedigaeth y mae e neu hi'n mynd neu wedi mynd iddi trwy lofnodi (neu awdurdodi unrhyw aelod o unrhyw gell y Gymdeithas i lofnodi) unrhyw gytundeb, unrhyw weithred neu unrhyw ddogfen arall yn unol â chymal 7 i'r graddau nad yw'r fath ddiogollediad yn waharddedig neu'n ddirym o dan y gyfraith.

i:

7. LLOFNODI CYTUNDEBAU, GWEITHREDOEDD A DOGFENNAU ERAILL

Mae gan unrhyw aelod o'r Senedd yr awdurdod i lofnodi *a/neu i wneud mewn unrhyw ffordd arall* (neu i awdurdodi unrhyw aelod o unrhyw gell y Gymdeithas i lofnodi *a/neu i wneud mewn unrhyw ffordd arall*) unrhyw gytundeb, unrhyw weithred ac unrhyw ddogfen arall dros ac ar ran gweddill aelodau'r Gymdeithas ar yr amod bod y cytundeb (*ac eithrio unrhyw gytundeb yswiriant*), y weithred neu'r ddogfen arall yn cynnwys y cymal canlynol: *“Bydd atebolrwydd aelodau Cymdeithas yr Iaith o dan [y cytundeb hwn/y weithred hon/y ddogfen hon] yn gyfyngedig i werth asedau caffaeladwy Cymdeithas yr Iaith, ac ni fydd atebolrwydd unrhyw aelod yn un personol”*.

8. DIGOLLEDIAD

8.1 Digolledu (er budd aelodau'r Senedd): Mae gan bob aelod o'r Senedd yr hawl i gael ei ddigolledu neu'i digolledu o asedau'r Gymdeithas ynglŷn ag unrhyw rwymedigaeth y mae e neu hi'n mynd neu wedi mynd

iddi trwy lofnodi neu wneud mewn unrhyw ffordd arall (neu awdurdodi unrhyw aelod o unrhyw gell y Gymdeithas i lofnodi neu i wneud mewn unrhyw ffordd arall) unrhyw gytundeb, unrhyw weithred neu unrhyw ddogfen arall yn unol â chymal 7 i'r graddau nad yw'r fath ddogfodiad yn waharddedig neu'n ddirym o dan y gyfraith.

8.2 Digolledu (cytundebau) (er budd pob aelod o'r Gymdeithas): Mae gan bob aelod o'r Gymdeithas yr hawl i gael ei ddogfodi neu'i digolledu o asedau'r Gymdeithas ynglŷn ag unrhyw rwymedigaeth y mae e neu hi'n mynd neu wedi mynd iddi o ganlyniad i unrhyw gytundeb neu unrhyw weithred sy'n cael ei wneud neu'i gwneud neu sydd wedi cael ei wneud neu'i gwneud dros a/neu ar ran aelodau'r Gymdeithas i'r graddau nad yw'r fath ddogfodiad yn waharddedig neu'n ddirym o dan y gyfraith.

8.3 Digolledu (camweddau) (er budd pob aelod o'r Gymdeithas): Mae gan bob aelod o'r Gymdeithas yr hawl i gael ei ddogfodi neu'i digolledu o asedau'r Gymdeithas:

a. ynglŷn ag unrhyw rwymedigaeth sydd yn cael ei gosod ar yr aelod o dan sylw; a/neu

b. ynglŷn ag unrhyw gost y mae'n rhaid i'r aelod o dan sylw fynd iddi; o ganlyniad (naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol) i unrhyw gamwedd a fydd yn cael ei gyflawni neu sydd wedi'i gyflawni gan unrhyw aelod arall o'r Gymdeithas i'r graddau nad yw'r fath ddogfodiad yn waharddedig neu'n ddirym o dan y gyfraith.

Cynigiwyd gan Senedd y Gymdeithas

2. Newid Rheolau Sefydlog y Cyfarfod Cyffredinol

Mae'r Cyfarfod Cyffredinol yn nodi nad yw Rheolau Sefydlog y Gymdeithas wedi'u newid ers tro a'u bod, ar adegau, yn gallu amharu ar lif unrhyw drafodaeth.

Mae'r Cyfarfod Cyffredinol hefyd yn ategu pwysigrwydd:

- i. sicrhau trafodaethau adeiladol a diddorol ar y cynigion a ddaw gerbron y Cyfarfodydd Cyffredinol
- ii. sicrhau proses hwylus i gyrraedd penderfyniadau.

Mae'r Cyfarfod Cyffredinol felly yn cytuno bod y Rheolau Sefydlog atodol yn cymryd lle'r Rheolau Sefydlog cyffredol yn adran 11 o Gyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith.

Cynigiwyd gan Senedd y Gymdeithas

RHEOLAU SEFYDLOG Y CYFARFOD CYFFREDINOL

Paratoadau

- a. Bydd gan bob aelod o Gymdeithas yr Iaith hawl i fynd i Gyfarfodydd Cyffredinol. Caniateir i'r wasg a sylwebyddion fod yn bresennol oni bai fod mwyafrif syml o'r aelodau yn penderfynu'n groes i hynny.
- b. Penderfynir ar amserlen y Cyfarfod Cyffredinol ac ar drefn y cynigion a materion trefnyddol eraill gan y Pwyllgor Llywio a gyfansoddir fel a ganlyn: y Cadeirydd, Is-gadeiryddion, Swyddogion Cyflogedig.
- c. Trefn arferol y Cyfarfod Cyffredinol fydd cynnal cyfarfod busnes ar y cychwyn (gyda chynigion trwy'r dull trafod a phleidleisio) ac yna, i ddilyn, cyfarfod mwy agored (gyda chynigion trwy'r dull consensws).
- ch. Disgwylir i Gadeiryddion y Grwpiau Ymgyrchu a'r Rhanbarthau gyflwyno adroddiadau blynyddol ysgrifenedig am eu gwaith a chynllun ar gyfer y flwyddyn i ddod, o flaen llaw ar gyfer y Cyfarfod Cyffredinol.

Cynigion a chynigion brys

- d. (i) Rhaid i gynigion fod yn llaw yr Ysgrifennydd Cyffredinol ar ddyddiad ac amser i'w penodi gan y Senedd.
 - (ii) Yn dilyn trafodaeth gyda'r cynigydd, y Pwyllgor Llywio fydd yn penderfynu pa gynigion a drafodir fel rhan o'r cyfarfod busnes a pha rai trwy drafodaeth a chonsensws yn unol â chanllawiau'r Senedd. Bydd gofyn i'r Pwyllgor Llywio adrodd yn ôl i'r Senedd, gan gynnwys rhesymau dros wrthod unrhyw gynigion.
 - (iii) Derbynnir cynigion brys rhwng dyddiad cau derbyn cynigion arferol a 5.30 ar y dydd Llun cyn y cynhelir y Cyfarfod Cyffredinol. Bydd gan y Pwyllgor Llywio ddisgresiwn i dderbyn cynnig brys rhwng yr amser hwn a 5.30 ar y dydd Gwener cyn y Cyfarfod Cyffredinol. Rhaid i gynnig brys ymwneud â mater o sylwedd sydd wedi codi ers dyddiad cau derbyn cynigion arferol.
 - (iv) Derbynnir gwelliannau ar unrhyw gynnig rhwng dyddiad cau derbyn cynigion arferol a 5.30 ar y dydd Llun cyn y cynhelir y Cyfarfod Cyffredinol. Gall gwelliant fod yn gymal sy'n cynnig gwell eglurder, neu'n cwmpasu pwyntiau perthnasol ychwanegol.
 - (v) Y Pwyllgor Llywio fydd yn penderfynu pa gynigion brys a/neu gwelliannau a dderbynnir.
 - (vi) Os derbynnir gwelliant fe'i cyflwynir i'r cynigydd. Gall y cynigydd dderbyn unrhyw welliant os dymuna, ac os felly, y cynnig diwygiedig fydd yn sefyll. Os na fydd y cynigydd yn derbyn unrhyw welliant, dilynnir camau ng(i) a (ii).
- dd. (i) Rhaid sicrhau cynigydd ac eilydd i bob cynnig.

- (ii) Os na fydd y cynigydd a'r eilydd a enwir yn y cynnig yn bresennol, ni thrafodir y cynnig na gwelliant heb ganiatâd y Cyfarfod Cyffedinol.
- (iii) Ni ellir tynnu cynnig na gwelliant yn ôl heb ganiatâd y Cyfarfod Cyffedinol.

Y cyfarfod busnes (cynigion trwy'r dull pleidleisio)

- e. Gweithredir Rheolau Sefydlog y Cyfarfod Cyffredinol ar ddisgresiwn y Cadeirydd er mwyn hwyluso trafodaeth.
- f. Gyda mwyafrif syml o'r Cyfarfod gellir gollwng y Rheolau Sefydlog ar gyfer cynnig penodol. Yn syml, gall aelod gynnig ac un arall eilio i ollwng y Rheolau ac yna symudir i bleidlais ar ollwng y Rheolau Sefydlog yn syth.
- ff. Bydd y cynigydd yn cyflwyno'r cynnig (ac yn siarad dros y cynnig). Bydd yr eilydd wedyn yn eilio (ac yn siarad dros y cynnig os dymunir).
- g. Ar ôl y cynnig a'r eilio bydd y Cadeirydd yn datgan bod y cynnig gerbron y Cyfarfod, a dylai unrhyw aelod sy'n dymuno siarad geisio tynnu sylw'r Cadeirydd trwy godi llaw.

ng. Gwelliannau

- (i) Os nad yw cynigydd y cynnig gwreiddiol yn derbyn gwelliant, bydd y cyfarfod yn mynd ymlaen i drafod y gwelliant. Rhaid cael eilydd i'r gwelliant, ac yna bydd cyfle i siarad dros ac yn erbyn y gwelliant cyn symud at bleidlais.
- (ii) Os bydd y gwelliant yn cael ei basio, y cynnig diwygiedig fydd yn sefyll.
- (iii) Mewn sefyllfaoedd eithriadol, os dymunir cynnig gwelliannau pellach ar y cynnig **yn ystod y Cyfarfod**, gellir penderfynu gollwng y Rheolau Sefydlog fel y nodir ym mhwynt e. a chynnal trafodaeth er mwyn cyrraedd at benderfyniad trwy gonsenws.

h. Trafod cynigion, gwelliannau neu gynigion diwygiedig

- (i) Mewn trafodaeth ar unrhyw gynnig neu cynnig diwygiedig, bydd y Cadeirydd yn sicrhau cyfle teg i unrhyw rai sy'n dymuno cyfrannu ac, yn ogystal, yn sicrhau bod y trafodaeth yn berthnasol.
- (ii) Bydd y Cadeirydd yn defnyddio ei ddisgresiwn i gyfyngu ar amser unrhyw drafodaeth.
- (iii) Os dymuna'r Cadeirydd siarad ar unrhyw gynnig, yna rhaid iddynt adael y gadair. Cymerir ei lle gan gadeirydd arall am weddill y drafodaeth ar y pwnc.
- (iv) Gall y cynigydd (y cynnig gwreiddiol neu'r cynnig diwygiedig) grynhoi ar y diwedd os yw'n dymuno.
- (v) Yn ystod trafodaeth ar gynnig, gwelliant neu gynnig diwygiedig

gall unrhyw aelod sy'n bresennol gynnig un o'r canlynol:

- gadael y cynnig ar y bwrdd. Yn yr achos hwn, bydd y drafodaeth ar y cynnig yn cael ei gohirio nes y Cyfarfod Cyffredinol nesaf (os dymuna'r cynigydd a'r eilydd ei ail gynnig bryd hynny)
- cyfeirio'r cynnig yn ôl i'r Senedd.

(vi) Gall unrhyw aelod sy'n bresennol, dynnu sylw'r Cadeirydd er mwyn:

- gofyn cwestiwn neu ofyn am eglurhâd o unrhyw sylwadau a wnaed
- cywiro'r gadair neu siaradwr arall
- codi pwynt o drefn (yn ymwneud yn unig â threfn y cyfarfod); bydd penderfyniad y Cadeirydd ar unrhyw bwynt o drefn yn derfynol onibai bod dau draean o'r aelodau sy'n bresennol yn pleidleisio dros gynnig i herio penderfyniad y Cadeirydd ar unrhyw fater
- cynnig pleidlais o ddiffyg hyder yn y Cadeirydd fel cadeirydd y cyfarfod. Bydd y Cadeirydd yn trosglwyddo'r gadair i gadeirydd arall yn ystod y drafodaeth ar y cynnig hwn. Rhaid i ddau draean o'r aelodau sy'n bresennol bleidleisio dros y cynnig hwn. Os yw'r cynnig yn pasio, bydd aelod arall yn cadeirio am weddill y cyfarfod.

i. **Pleidleisio**

- (i) Dim ond aelodau o Gymdeithas yr Iaith (h.y. y rhai sy'n dal cerdyn pleidleisio) all bleidleisio yn y cyfarfod.
- (ii) Bydd pob pleidlais drwy ddangos cerdyn pleidleisio. Ni chaniateir i neb bleidleisio dros eraill.
- (iii) Pleidlais fwrw'n unig fydd gan y Cadeirydd.

Y cyfarfod agored (cynigion trwy'r dull consensws)

j. Nod y sesiwn yma fydd trafod cynigion a chyrraedd penderfyniad trwy gonsensws.

- (i) Mewn trafodaeth, bydd y Cadeirydd yn sicrhau cyfle teg i unrhyw rai sy'n dymuno cyfrannu ac, yn ogystal, yn sicrhau bod y drafodaeth yn berthnasol.
- (ii) Os na ellir cyrraedd penderfyniad trwy gonsensws o fewn amserlen rhesymol, yna symudir i bleidlais syml (fel y nodir ym mhwynt h. uchod).
- (iii) Bydd y Cadeirydd yn defnyddio eu disgresiwn i gyfyngu ar amser unrhyw drafodaeth a symud i bleidlais.